

Debat del IX Espai Despuig

A. M. Puig: Moltes gràcies a tota la taula. No sé si tenim una estona perquè algú del públic vulgui intervenir o fer arribar alguna pregunta en concret, i si no jo faré arribar unes coses.

A. Prats: Sí, jo volia dir una cosa, a propòsit d'això últim, que no s'ha parlat dels mitjans de comunicació i la importància que tenen en la unificació de la llengua. És a dir, jo pense que els valencians ens hem quedat sense televisió, jo no sé si a Mallorca hi ha televisió.

J. Mascaró: Sí, IB3.

A. Prats: D'acord. Que, a, més, aquestes televisions estigueren intercomunicades, que des del País Valencià es poguera vore la de Mallorca i la d'aquí, això faria que s'ampliara la visió excessivament ortodoxa que es puga tindre de la llengua i que s'admitiren com a normals les variants que hi puga haver en cada lloc, i, al mateix temps, s'enriquiria el conjunt total del català.

J. F. Moragrega: Precisament un dels temes, el que vam dedicar més temps a la reunió, va ser el dels mitjans de comunicació, i alguna de les propostes que en va sorgir va ser el d'impulsar un canal cultural comú, l'intercanvi de programes entre els diferents canals televisius i per descomptat que totes es poguessin veure en l'àmbit de tots els territoris de parla catalana.

A. Prats: Jo això del canal comú no sé si fa molta falta. Jo pense que el que necessitem és sobretot, intercanvi.

J. Mascaró: Sí, es curiós. Ara, amb la nova situació política a Menorca i a Balears, la direcció actual d'IB3, que suposo que canviarà aviat, s'ha oposat a recuperar els canals catalans, TV3, amb l'argument de què fan competència deslleial.

A. Prats: Què vol dir, això?

J. Mascaró: Això és absurd, però, clar, però des del punt de vista de la població, i no és el punt de vista que jo comparteixo, he sentit que si en el moment que a les Balears es torna rebre la senyal de TV3, diferent de la que ara es rep, que és la de TV3 cat i, per tant, mancada de certs programes, si no es fa el mateix però al revés, és a dir, si IB3 no arriba a Catalunya, això faria disminuir l'argument de la competència. IB3 guanyaria més difusió i per tant, podria tenir molts més avantatges de difusió, també des del punt de vista de la publicitat, etc. Clar, si no hi ha correspondència real, i el mateix passa amb el País Valencià, no hem guanyat res.

A. Prats: No hem guanyat res.

J. Mascaró: Si és només que ara hem canviat els polítics i diem que no, que ara volem que els repetidors de TV3 tornin a funcionar, però si a Catalunya no hi ha una correspondència real, no hem guanyat. En la línia que deia el Toni, és evident que no es tracta de crear uns espais només comuns, sinó crear intercanvi, crear interacció.

J. F. Moragrega: Sí, sí, l'intercanvi era una de les línies que més va sortir a la reunió.

J. Mascaró: Clar.

M. C. Jiménez: Jo voldria intervenir respecte al que s'ha dit al principi en relació a què l'Institut no ha pogut atendre a les necessitats dels centres perquè s'han reduït algunes línies d'ajuts. En aquesta etapa de crisi, l'Institut ha pogut mantenir i obrir moltes línies gràcies al suport que ha mantingut de la Generalitat i des del patronat s'han engegat projectes de suport als centres que tenien com a base l'estructura de l'IRMU i que també són importants per al funcionament dels centres.

A. Prats: Bé, intentaré respondre't. El que volia dir és que l'Institut Ramon Muntaner, el que necessita és que tingui més diners disponibles, no?

M. C. Jiménez: Home, a part d'això cal també que compti tant amb el suport de les institucions com dels mateixos centres d'estudis, que es creguin i participin dels projectes

A. Prats: Vull dir que eixa és la qüestió. Jo no sé això com s'ha de fer, però cal fer-ho.

R. Arnabat: Si em permeteu, per intervenir en aquest debat, jo penso que l'Institut Ramon Muntaner fa, evidentment, el seu paper, però hi ha altres institucions, altres marcs, que hem d'aprendre també a gestionar, com la pròpia empresa privada, que jo crec que és un gran camp i que a nivell local el coneixem i que per a la mateixa empresa privada pot ser bo col·laborar amb els centres d'estudis.

Nosaltres, al Penedès, a l'Institut d'Estudis Penedesencs, hem començat a poc a poc, però ho anem fent, i la veritat és que ens ha donat la possibilitat de

publicar determinats llibres, fer determinades recerques, que també interessin a determinades empreses d'un sector, que normalment s'hi interessin des del punt de vista historiogràfic, etc.

I després, l'altre element clau és el de les universitats. Jo crec que la Generalitat dota a les universitats per fer recerca, i només a les universitats, no? Això és una qüestió que portem anys demanant alguns centres d'estudis perquè se'ns hi consideri també, tant a aquells que han demostrat una llarga trajectòria com a petits centres de recerca. Hi ha hagut algun moment en què això s'ha aconseguit: per exemple, com s'ha dit abans, el Ciarga de l'aviació republicana forma part d'un projecte plurianual de la Generalitat de Catalunya, del Departament de Recerca, que va confiar en l'Institut d'Estudis Penedesencs per tirar endavant un projecte per fer recerca i divulgació i que finalment es creés el centre. Però allò es va acabar, és excepcional.

Jo crec que, per una banda, els centres hem de millorar la relació amb les universitats, i les universitats, també. És a dir, hem de donar un pas endavant tots dos per trobar-nos. Per altra banda, penso que aquesta exigència que hem anat repetint de què aquells centres d'estudis que vulguin i que demostrin una capacitat en aquest camp, doncs se'l reconegui i que, per tant, puguin optar, també, a obtenir determinats recursos de l'administració.

A. M. Puig: Jo, respecte això, potser diré una cosa poc apropiada ara, però és cert que a la Universitat, a la qual se li està donant tant en el camp de la recerca ara, se li està donant molt més que a d'altres possibles motors de recerca que hi ha al país. Si ens fixem en la part docent, et trobes que t'arriba a les mans gent poc preparada, sembla que els recursos es destinin a d'altres temes. Quan vols portar projectes de recerca des d'altres àmbits fora de la Universitat patim i això és un problema.

També cal dir que, a la nostra comarca, els instituts sí que estem treballant bastant amb l'empresa privada. Precisament tenim aquí a l'Albert Tomàs, que és president d'una fundació amb la qual estem intentant, doncs, ajuntar-nos el màxim que podem, treballant amb aquestes fundacions, perquè entre tots anem posant diners, ja que no en tenim gaires, perquè anem treballant el màxim que podem, entre tots. Ho hem de valorar, perquè s'estan publicant llibres i fent recerques des d'aquest àmbit.

R. Arnabat: Jo voldria subratllar-me en aquesta línia, però.

Públic: Des de Girona, hi havia el Patronat Francesc Eiximenis. Ara quina serà la vinculació amb la Diputació?

A. M. Puig: En principi estarem igual de coberts, ja ho veurem.

Públic: Però a nivell de centres d'estudis, hi haurà alguna institució que els aixoplugui?

A. M. Puig: Ah, clar, en principi ara ho faran els mateixos d'un altra manera,

sota un altre paraigua, no ho sé, veurem com funciona, és que és molt fresc això, és molt recent.

Públic: Però si no canvia, què passa?

A. M. Puig: Veurem què passa, si no ens haurem d'anar tots cap a l'IRMU.

J. Mascaró: Jo voldria ressaltar que hi ha una línia que no només és nostra, també la CCEPC ja l'ha desplegada i nosaltres ens n'hem beneficiat també, que és la via de la col·laboració dels centres d'estudis amb les universitats per treballar amb estudiants en pràctiques. És a dir, nosaltres, l'IME-Institut Menorquí d'Estudis, no sé si això és un precedent o no, vam aconseguir ser reconeguts pel Ministeri d'Educació i Ciència com un lloc destinatari d'investigadors que reclamen poder anar-hi a fer la seva recerca i ser-hi reconeguts.

A.M. Puig: Això no passa gaire.

J. Mascaró: Aquesta és una via que em sembla que és important i això exigeix que les pròpies universitats assumeixen aquest paper, no només el de les vies úniques de recerca, sinó el de tota una capacitat de connexió amb àmbits més concrets, a través dels estudiants en pràctiques o de recerques específiques a alguns llocs.

Això vol dir que els centres d'estudis potser també ens hem de dotar d'aquests instruments de recepció i de canalització. Un dels problemes rau en els convenis amb universitats, per exemple, amb l'Autònoma, que cada estiu ens envia a l'IME cinc o sis estudiants que fan recerca ambiental, que són fonamentals per a fer petites recerques que nosaltres no podríem fer autònomament. Nosaltres ho fem perquè tenim les condicions per tenir tutors que els poden dirigir, gent que els poden orientar, però no tots els centres ho poden fer.

A. M. Puig: Clar, en aquest sentit vosaltres treballau en primera divisió.

J. Mascaró: Sí, tenim una estructura.

A. M. Puig: Però falten recursos, falta personal. Quan és un centre d'estudis petit, com fas aquesta feina? Com hi destines gent voluntàriament per donar suport a aquests estudiants, a aquests projectes que ja es porten a terme en el marc del que es pot? No ho sé.

J. Santesmases: Jo voldria parlar sobre una cosa que has dit tu, Jaume, en la primera intervenció sobre la situació que et vas trobar quan vas entrar a l'Institut Menorquí d'Estudis amb una administració, per sort, favorable, tant des de la perspectiva política com administrativa i que després es va capgirar. Penso que els centres han de tenir la capacitat de no exercir d'oposició en el sentit estricte de partit polític. La seva personalitat és una i estaran bé o no estaran bé amb determinades administracions, però el centre ha de tenir la capacitat d'apartar l'acció estrictament política partidista més enllà del que individualment es pensi políticament. Si tenen una administració contrària i no favorable, doncs bé, l'hauran de trampejar, però no exercir com si fossin un partit polític o un grup polític a l'oposició.

Per altra banda, potser això enllaça a nivell conceptual amb la situació actual de Catalunya, per exemple amb el que jo li havia sentit dir a l'anterior president d'Òmnium Cultural: «tant de bo en el futur haguem de desaparèixer», amb la idea que si arribem a un futur idealitzat, «normalitzat», ja no caldria l'existència de determinades entitats o associacions. Això enllaça amb la idea segons la qual a Catalunya si hi ha hagut tanta societat civil organitzada és perquè no hem tingut un govern favorable, no hem tingut estat o el que sigui. Això en part, potser sí que és veritat, però a vegades penses que potser no, que procedim d'una altra mentalitat que hem tingut des de l'època medieval, més de mirar d'organitzar-nos per solucionar problemes o projectar propostes.

Però en tot cas el que jo vull dir és que les associacions i els centres d'estudis tenim tot el nostre sentit d'existir, de construir-nos i de funcionar al marge de les administracions, tant si tenim aquesta o l'altra o si no les tenim, si ens són favorables o no ho són, perquè penso que jo, com a persona, em vull realitzar d'alguna manera al marge de l'activitat política militant i a banda de la meua activitat professional, i això ho vull i ho puc fer associant-me amb altres persones que poden tenir interessos i inquietuds semblants.

Poso el cas d'una experiència pròpia, viscuda localment, amb un ajuntament, diguem-ho entre cometes, contrari: hauria estat un error, doncs, actuar des del centre d'estudis com a oposició. Per tant, malgrat tenir l'ajuntament «a la contra» en el centre no vam funcionar estrictament com a oposició «política». Penso que el més important i favorable de tot això és tenir una línia, tenir uns objectius i tirar-los endavant.

I potser, és clar, podem pensar que si en democràcia ja haguéssim solucionat tots els problemes que ja vam tenir en dictadura no s'haurien creat centres d'estudis com els que s'han creat i com els que ara, darrerament, encara es creen. Penso que en les circumstàncies que sigui, si ara es crea un centre d'estudis nou en aquell lloc estaran millor, perquè la riquesa del teixit associatiu és senyal de la qualitat democràtica d'una societat, la que sigui.

Normalment, a més, quan es crea un centre nou, el crea gent jove. Això passa actualment. En aquest sentit, el problema aquest que tenim de què la gent jove no entra als centres és un tema molt general que caldria analitzar des de moltes perspectives. Però la realitat és que els centres d'estudis que en els darrers anys jo he vist crear els han creat gent jove.

A. M. Puig: Si us sembla ho deixem aquí perquè ja han tocat les dues. Moltes gràcies a tothom i vaja, esperem parlar un altre dia sobre tot això. Moltes gràcies.